

Berättelse öfver Nylands
Djurskyddsförenings : : :
verksamhet under år 1904

Helsingfors 1905

BERÄTTELSE

ÖFVER

NYLANDS DJURSKYDDS- FÖRENING

VERKSAMHET UNDER ÅRET 1904

TAVASTEUS 1905,
HÄMEEN SANOMATS TRYCKERI.

Allmän öfverblick.

Ehuru föreningen började sitt fjärde verksamhetsår under ganska ogynnsamma ekonomiska förhållanden, har året 1904 icke desto mindre i Nylands Djurskyddsförenings historia varit ett år af liflig verksamhet och framåtskridande. Föreningen har med ökad ålder också blifvit så att säga mera hemmastadd på sitt arbetsfält och därför kunnat med så mycket större framgång arbeta för förverkligandet af sitt syftemål. Härom vittna de nya verksamhetsformer och nya uppgifter, för hvilka vi här nedan skola närmare redogöra.

För vinnande af sitt hufvudsyfte har föreningen nu såsom förut ansett det vara af synnerlig vikt att försöka vinna den *allmänna opinionen* för sig.

Föreningens allmänna verksamhet.

1) *Ordförande, bestyrelse, sekreterare och kassör.*

Såsom ordförande har under det gångna året öfverstelöjtnanten T. K. Forstén fungerat, såsom sekreterare och viceordförande häradshöfding H. Niklander, kassör har varit byggmästaren Alb. Ahlgrén och ombudsman hr A. Rantala.

Till bestyrelsen ha vidare hört de olika afdelningsarnas ordförande:

- a) (vetenskapligt djurplågeri) Kapten J. Kock.
- b) (praktiskt djurskydd) Ombudsman A. Rantala.
- c) (Sylvia afdelningen) Fru Hanna Niklander.
- d) (bostäder och körredskap) Herr K. V. Lindqvist.

- e) (nytta och nöje) Fru I. Johansson.
- f) (fjäderfä) Fröken A. von Konow.
- g) (garanti) Byggmästar Alb. Ahlgrén.
- h) (slaktning) Slaktaren H. Heino;

samt följande herrar ordförande för filialerna:

- 1) i Askola, jordbrukaren K. Tennberg.
- 2) i Sibbo, » Hj. Oljemark.
- 3) i Fredriksberg, villaägaren hr K. Nilsson.
- 4) i Korpi, läraren T. Knuutila.
- 5) i Nummela, handlanden Blomqvist äfvensom i de under året stiftade filialerna:
- 6) i Tusby, jordbrukaren Selin.
- 7) i Mäntsälä, handlanden J. K. Nurminen.

Bestyrelsen har sammanträtt 6 gånger. Vid dess möten ha enligt protokollen behandlats 10 ärenden. Sylvia-afdelningen har sammanträtt 3 gånger, afdelningen för fjäderfä 2, den afdelning som behandlar frågor om vetenskapligt djurplågeri 2 gånger och garantiafdelningen 2 gånger. Öfriga afdelningar ha, beklagligt nog, varit overksamma.

Medlemmar.

a) I staden:

Föreningens medlemsantal har under året varit i ständigt tillväxt.

De i staden bosatta medlemmarnas antal var senaste år 334 personer (159 kvinnor och 175 män) jämte 5 hedersmedlemmar. Under årets lopp ha 145 nya medlemmar (80 kvinliga och 65 manliga) inträtt i föreningen. Antalet af de personer, som afgått från föreningen eller derifrån blifvit uteslutna — af anledning att de aldrig besöka föreningens möten ej heller erlægga medlemsavgifter — äfvensom af medlemmar som bortflyttat eller aflidit är inalles 106 (51 kvinnor och 55 män). För närvarande är medlemsantalet i staden således 378 (186 kvinnor och 192 män). Af de nya medlemmarna äro flertalet sådana personer, hvilka antingen äro verksamma på

barnauppföstrans område eller dagligen ha att skaffa med djur.

b) På landsbygden:

Af filialafdelningarnas förteckningar framgår att medlemsantalet äfven på landsbygden är i tillväxt.

Inalles höra till filialafdelningarna, passiva medlemmar icke medräknade (afdelningen 9, 50 personer), 209 medlemmar.

Medlemmarnas sammanlagda antal är således 587 personer.

Den egentliga verksamheten.

Verksamheten i staden.

I föreningens verksamhetsmetoder ha, jämfördt med föregående år, några nämnvärda förändringar ej skett.

För förbättrande af föreningens ogynsamma ekonomiska förhållanden har man fått lof att uppoffra mycken tid och möda. Genast vid årets början var föreningen tvungen att anordna ett lotteri, hvartill också trots de stränga förordningarna vederbörligt tillstånd erhöles. Lotteriet hade äfven mycket god framgång, i det nettoinkomsten steg till c. 4,000 mk; med dessa penningar betalades främst äldre såväl direkta penningeskulder som till 1,000 mk uppgående räkningar för tryckt litteratur m. m.

I samma syfte anordnades den 22 januari en dramatisk och musikalisk soaré, hvaraf nettobehållningen var 165 mk.

För fisk- och hönshandlare har ett aftonsamkväm varit anordnad, vid hvilket diskussion egde rum samt te och kaffe intogos.

I oktober hyrde föreningen åt sig en egen lokal, i hvilken vid sidan af den öfriga ordinarie verksamheten också möten hållits. Såsom de viktigaste resultaten af

föreningens verksamhet torde kunna betraktas inrättandet af ett djurskyddskontor, anordnandet af två allmänna kurser i slaktning, samt föredragen i Studenthuset under Pellervo-dagarna. Nämnas förtjäna också: den till landtdagen inlemnade petitionen om att staten för befrämjande af djurskygdssaken ville bevilja ett årligt penningeanslag af 20,000 mark, samt den till landtbruksöfverstyrelsen ingifna ansökningen det nämnda öfverstyrelse ville benäget af Kejserliga Senaten utverka tillsättandet af en kommitte, hvilken finge i uppdrag att utarbета förslag derom, huru hästhandeln i vårt land borde ordnas för den närmaste framtiden. En sådan kommitté har redan nedsatts. Frågan om obligatorisk köttbesiktning har också varit föremål för diskussion. Med stor tillfredsställelse ha följande fakta helsats äfven af utom föreningen stående personer: a) förbudet för positivspelare att härefter föra med sig och förevisa djur; b) djurhandelns förflyttning från järnvägstorget till slaktinrättningens rymliga och varma hallar; c) placeringen af en hönsslaktningsapparat, hvilken afgiftsfritt får begagnas af allmänheten, på poliskammarens gård; d) den omständigheten att formännens stationsplatser försetts med foderkrubbor. Utom annan verksamhet kan här nämnas att föreningens sy- och sångföreningar tack vare sina ledande personers nit, utöfva en flitig verksamhet. De i handeln utgifna välgörenhetsmärkena äro också de en nyhet i vårt land. Äfven har en ny fana samt ett antal sångböcker jämte annan litteratur anskaffats. Stadens politiekarl har på föreningens föranstaltande blifvit försedd med tidsenliga slaktapparater. Ordinarie möten ha hållits en gång i månaden; vid dessa möten ha enligt protokollet 30 frågor blifvit behandlade.

Föreningens ombudsman har, såsom förut under sin vistelse i staden, haft sin uppmärksamhet fäst på stadens torg, gator, fiskhandelsplatser, byggnadsplatser, kaffer, snöafstjälpningsställen, hyrkusk- och formansstationer, slakthus med flere dylika ställen, å hvilka större

antal djur varit samlade. Genom att varna och tillrätta-visa vederbörande och äfven genom att ställa dem, som svårast förbrutit sig, till laga ansvar, har han sträfvat att åt våra bästa bundsförvandter i kampen för tillvaron bereda en något dragligare tillvaro eller der det så gällt, ett dragligare slut på lifvet.

Under årets lopp ha genom hans åtgärd 100 hästar blifvit underkastade besiktning af veterinärläkare. Af dem ha 50 blifvit bestämda att slaktas, de öfriga ha kvarlemnats i veterinärläkarens vård med tillsägelse att de icke finge begagnas till arbete förrän de blifvit friska. Åt flere tiotal hästegare ha förtjänat varningar gifvits och på samma gång äfven råd och anvisningar. Talrika stalls- och fähusbyggnader ha granskats och frågan beträffande dem hänskjutits till helsovårdsnämndens pröfning. Boskapshandeln i staden har öfvervakats. Kött-handeln har han också sökt öfvervaka.

Veterinärfältskären A. Kattelus, till hvilken föreningen står i stor tacksamhetsskuld för mången god handräckning, har under resor på landsbygden, fränsedt de föredrag han hållit, äfven i enskilda fall meddelat råd och undervisning om huru hästen och äfven andra husdjur böra skötas.

Till stadsveterinären hr O. Lindström ber föreningen också att få uttala sin tacksamhet för hans vid så många tillfällen visade tillmötesgående.

Till dem af föreningens ärade medlemmar och de utom föreningen stående medborgare, som genom att göra anmälningar om fall af djurplågeri underlättat vårt arbete, uttala vi jämväl vår synnerliga tacksamhet.

Litteratur.

Då ännu jämförelsevis mycket fins kvar af under år 1903 tryckt litteratur, ha under det nu gångna året blott följande broskyrer blifvit tryckta: 3,000 exemplar »Djurskyddssaken i det bibliska åskådningssättets ljus»,

15 sidor, författad af teologiekandidaten A. J. Pietilä; 2,000 exx. af »Helsingfors folkskolors Sylvia-fest», förf. af läraren V. Sippola, 2,000 exx. af »Slaktningen af kalvar», 1,000 exx. af »Nötboskapens plågoandar», 1,000 exx. af »Slaktningen af svin», 3,000 exx. af »Hästens öga», 1,000 exx. af Berättelsen för år 1903, 1,000 af »Råd beträffande tillverkning af fågelholkar». I vårt lands finsk- och svenskspråkiga tidningar har nu och då någon artikel beträffande slaktning, praktiskt djurskydd eller småfåglarnas behandling varit införd. Teologiekandidaten Pietiläs uppsats: »Djurskyddssaken sedd i det bibliska äskådningssättets ljus» har varit införd i »Teologisk tidskrift». Denna omständighet utvisar att man börjar skänka beaktande åt vår sak också på detta håll. Och detta är äfven den rätta vägen. Ty när vårt folk engång inser att saken är fotad på kristlig grund, så är segern gifven.

I Sveriges och Norges djurskyddstidningar ha också redogörelser för vår förenings verksamhet då och då varit införda. Särskild uppmärksamhet ha kurserna i slaktning väckt, emedan de så mycket afvikit från annorstädes anordnade kurser.

Litteratur har, då föredrag hållits äfvensom vid andra lämpliga tillfällen, utdelats gratis. Då en byrå eller ett kontor nu blifvit inrättadt, har något litet litteratur också blifvit såld.

Med hvarje försåld skjutmask har också någon slaktningen berörande broskyr skänkts åt köparen.

Föreningens årsberättelse för 1903 har öfversatts till svenska och i skrifven form sändts till några djurskyddsföreningar i de nordiska länderna (föreningarna i Kristiania och Göteborg) äfvensom åt enskilda personer. I den i Sverige utkommande tidskriften »Djurskyddet» var berättelsen införd i sin helhet.

I betraktande af det växande medlemsantalet ha 1,000 st. medlemskort blifvit tryckta. Filialafdelningarna ha tillsvidare erhållit sådana gratis.

1) För senaste år hade följande tidningar prenumererats:

Djurskyddet, såväl månads- som veckoupplagan.

Djurvännernas tidning.

Dyrevennen.

De Värnlösas Vän.

Dyrenes Vän.

Eläinsuojelus.

Djurskyddet (den i Finland utkommande tidningen).

2) Inköpts har dessutom följande litteratur:

25 exx. »Småfåglarnas betydelse» af F. A. Vingborg.

Årsredogörelse för den norska föreningens »Det Kgl. Selskab for Norges Vel» verksamhet.

Norska veterinärsällskapets och norska köttbesiktningssstationernas årsberättelser.

100 exx. Småfåglarna, af C. Ullner och V. Lindman.

3) Såsom gåfva har föreningen fått mottaga: 5 årgångar af tidningen »Djurskyddet» af fru C. Ullner.

5 exx. Djurskyddskalender af litteratören V. Lindman.

Helsingfors stads helsovårdsnämnds årsberättelser för de tre senaste åren.

För alla dessa gåfvor uttala vi vår förbindliga tacksägelse.

Föredrag.

Föredrag ha också under detta år hållits såväl på föreningens som enskilda personers föranstaltande och bekostnad både på landsbygden och i städerna. Föredragens hufvudsyfte har varit att göra folket förtroget med djurskyddsidéns stora betydelse i nationalekonomiskt och moraliskt afseende.

Följande personer ha under året hållit föredrag:

Ombudsmannen A. Rantala: två i Korpi, 1 i Tusby, 3 för deltagare i slaktkurserna.

Hr Fältskären A. Kattelus: 2 i Loppis, 2 i Eura samt 1 i Borgnäs, 1 i Tusby och i Mäntsälä.

Konsulenten Simola har talat fjärran i det kulna Lappland.

Herr Vuokoski: 2 i Hollola, 1 i Kärkölä och 1 i Koitto.

Agronomen Petrelius har talat flere särskilda gånger vid Söderkulla landtbruksläroverk.

Öfverstelöjtnanten T. K. Forstén har talat vid Tusby och Sibbo landtmannaföreningars möten; vid Pellervodagarna i Helsingfors *), vid Lahtis folkhögskola, 2 gånger i Lampis och 2 gånger i Asikkala; vid Helsingfors Ungdomsförenings soaré, vid en af Arbetets vänner anordnad soaré, vid Orimattila husmodersskola, vid filialafdelningen i Nummela, vid nykterhetsföreningarna Kilpis, Väinöläs och Rauhas soaréer, vid Slaktarenas soaré i Nyländska nationshuset o. s. v.

Af föredragshållarens redogörelser framgår att vår idé vinner allt mera terräng bland folket. Denna sin uppfattning grunda de derpå att åhörarenskaran ständigt växer, att under de diskussioner som föranledas af föredragen, yttranderätten flitigt tages i anspråk samt att litteratur allt mera efterfrågas och åstundas.

Utställning af djurskyddsartiklar.

a) En permanent, i P. Sidorows redskapsaffär. **)

*) Om detta föredrag skriver en tidning: Föredraget hölls på kvällen af den första Pellervodagen i Studenthusets festsal. För att åhöra detsamma kvarstannade c:a 600 personer, måhända det största antal, som hittills någonsin hos oss i Finland varit tillstädes då djurskyddssaken behandlats. Med säkerhet kan det också påstås att saken denna gång vann större segrar än den någonsin förut på en gång vunnit. Bland hela den stora tillstädesvarande publiken förmärktes en varm och för saken i allo gynsam stämning. Då en så stor skara öfverallt i landet gjorde saken till sin egen och lofvade understöda den, är det anledning att glädjas deröfver.

**) Denna utställningskollektion var under lotteriet vackert uppställd i Studenthuset och väckte der stor uppmärksamhet.

Redskapsaffären har genom att efterhand beställa nya artiklar förskaffat sig sin egen utställning, hvarför föreningens artiklar icke mera oundgängligt behöfvas der. Större delen af dem har också öfverflyttats till Djurskyddskontoret, der de bilda likasom en andra permanent utställning.

b) En ambulatorisk. De till denna kollektion hörande föremålen ha jämte herr A. Kattelus' värdefulla samling varit till stor nytta då föredrag hållits.

Tillägg: Dylika utställningars betydelse börjar man alltmera inse, ity att till några folkhögskolor genom Djurskyddskontoret redan bestållts artiklar.

Slaktningsfrågan.

Fordringarna i den nya förordningen om slakt har man allt vidare sökt inpräglade hos befolkningen. För att ernå önskvärdt resultat har ämnet behandlande litteratur, såsom »Den nya slaktförordningen med förklaringar», »Slaktning af kalffvar och svin» m. m. flitigt utdelats vid de tillfällen då föredrag hållits och likaså sändts till alla orter, derifrån det försports att lagöfverträdelse i detta afseende egt rum. I tidningarna ha särskildt vid tiden för höstslakten råd och varningar beträffande behandlingen af djuren publicerats och vi uttala härmed förbindligaste tacksamhet till vår tidningsprässa för den välvilliga medverkan, den särskildt på sista tiden skänkt vårt sträfvande.

Skjutmasker ha blifvit försålda till flere hundratal, hvarjämte en mängd dylika utlånats eller utgifvits gratis. Föreningen har också vederfarits nöjet att få anskaffa dylika masker åt landtbrukssällskapen, bl. a. icke mindre än 40 exemplar till Vasa.

Likväl ha dessa åtgärder icke ens närmelsevis fört vår sak till det åsyftade målet. Man har fått lof att skrida till nya, mera verksamma åtgärder. Sålunda be-

slöt man anhålla om tillstånd att under Pellervodagarna hålla ett föredrag i ämnet och att höra landtbrukssällskapens åsikt derom huru saken bäst skulle befordras. På denna anhållan erhöles ett bifallande svar och denna årsberättelses författare fick i uppdrag att framställa saken. Resultatet blef öfver förväntan storartadt. Föredraget åhördes med spändt intresse och efter detsamma kom man under diskussioner, som försiggingo under två dagar, till det enhälliga beslutet att först här i Helsingfors och sedan i mån af tillfälle äfven annorstädes skulle anordnas s. k. slaktkurser.

I förbigående vill jag nämna att under dessa dagar utdelades 2,000 djurskyddssaken rörande flygskrifter och att i Studenthuset intogs en måltid af hästkött. För denna sistnämnda omständighet står föreningen i stor tacksamhetsskuld till Osmola andelsbolag, som uppförde mycken tid och möda för den sakens skull.

För slaktkursernas anordnande, i hvilka hvarje välfredad finne skulle ha tillfälle att deltaga, beslöt man anhålla understöd af staten.

Sedan ett statsbidrag (600 mk) hade erhållits, sändes till c:a 400 landtmannaföreningar och till alla djurskyddsföreningar en uppmaning att sända en eller flere deltagare till dessa kurser. Till de bref, som innehöllo denna uppmaning, bifogades ett exemplar af föreningens årsberättelse, Slaktförrordningen samt broskyrerna »Slaktning af kalvvar» och »Hästens öga».

Och så vidtog på föreningens föranstaltande den första kursen i vårt land i tidsenliga slaktmetoden den 1 juni, medan på hösten en annan dylik kurs anordnades. Till dessa kurser, som räckte blott 15 dagar, anmälde sig inalles 56 deltagare, af hvilka en var ett fruntimmer.

Följande jordbrukssällskap och landtmannaföreningar voro representerade: Östra Karelen, Vestra Viborgs läns, Karkku, Virtasalmi, Sordavala, Lappvesi, Pihlajavesi, Mellersta Tavastlands, Artsjö, Uurais, Orimattila,

Mäntsälä, Suomenniemi, Virolaks, Idensalmi, Vesilaks, Sääminge, Kauhava, Askola, Tusby äfvensom Harju landtbruksskola; af djurskyddsföreningarna åter voro de i Joensuu, Raumo, Tavastehus, Salo och Tammela representerade.

Utom praktiskt arbete, som utfördes i slakthuset och som leddes af gamla fackmän, höllos föreläsningar och föredrag i ämnen, som i främsta rummet berörde facket men också andra områden, såsom: alkoholens verkan på nervsystemet, djurens sjäslif, hästköttet såsom näringsmedel, praktiskt djurskydd, humanitet m. m.

Då en stor del af deltagarena för första gången voro i hufvudstaden, bereddes dem tillfälle att under ledning af erfarna personer besöka zoologiska och etnografiska muséerna, Ateneum, Högholmen, Nationalteatern o. s. v.

Nöjda voro kursdeltagarena med sitt besök i hufvudstaden och enligt hvad det framgår af bref, som sedermera anländt från dem, voro kurserna fränsedt deras betydelse ur hygienisk synpunkt, till stort gagn för det allmänna lifvet.

På detta sätt anordnade kurser torde kunna betraktas såsom på sitt sätt banbrytande för humanitet och civilisation. Denna åsikt uttalades också af de i Sverige och Norge utkommande tidningar och af de djurvänner, som erforo om dessa kurser. I anledning af dem fick föreningen också mottaga i varma ordalag affattade telegram från andra nordiska länder.

Såsom ett önskningsmål uttala vi att om dylika kurser också framdeles anordnas, det drages bättre försorg än förut om att eleverna komma till rätta härstädes.

En omständighet bör komma till förenigens medlemmars kännedom, nämligen den att, trots annonser i tidningarna, *ingenenda medlem* infann sig att åhöra dessa innehållsrika och för hvem som helst lärorika föredrag som höllos vid dessa kurser. Likaså kan jag ej underlåta att tacka vår hedersmedlem, herr *Niilo Ahlgren* för

det besvär han gjorde sig för att bereda kursdeltagarena ett varaktigt minne af deras besök i Helsingfors, i det han inbjöd dem till festmåltider, vid hvilka djurskyddssaken genom tal och sång yttermera inskräptes i deras sinnen.

Frånsedt de prof- och demonstrationsslaktningar kursdeltagarna hvar i sin hemtrakt anordnat, ha slaktarena K. Viikelä i Kuhmois och Padasjoki, A. Sirviö i Kajana och Kuusamo samt O. Suhonen i Heinola omnejd på sina resor för uppköp af boskap anordnat föreläsningar i slaktning. Vår outtröttliga kämpe för djurskyddssaken, fröken von Konow har genom att besöka kronofogdar och länsmän förmått dem att i kyrkorna kungöra påbud om slakteriförordningens iakttagande samt att lofva beifra öfverträdelser af densamma.

Hönshandeln i Helsingfors.

Under hösten 1903 kom undertecknad en gång att passera förbi den plats utanför Societetshuset, där lefvande höns hållas till salu. Då jag föregående sommar mycket sysselsatt mig med och intresserat mig för dessa djur, beslöt jag nu taga reda på huru de för försäljning afsedda hönsen behandlades. De erfarenheter jag gjorde voro af bedröfligaste slag. Djuren voro merendels inpackade i korgar eller lådor, i hvilka utrymmet icke tillät dem att stå med benen raka eller med hufvudet upplyft, och den omvårdnad de med afseende å föda och renlighet erhöilo, lämnade också nästan allting öfrigt att önska. Af lifvandet skedde i något magasin i närheten af torget eller under försäljerskans torgförkläde medels en mer eller mindre slö fällknif.

Upprörd öfver den gränslösa oförrätt som här tillfogades lefvande varelser, hvilka, afsedda att förtäras af storstadens innevånare, under fruktan och lidanden förts från hem och vårdare, beslöt jag att såväl enskildt som

med anlitan af djurskyddsföreningarnas hjälp försöka befria djuren från det ovärdiga martyrskap de här voro underkastade.

I Nylands djurskyddsförening, där man med välvilja och intresse tog sig saken an, tillsattes en komité, hvars åliggande det blef att åstadkomma möjliga förbättringar i dessa förhållanden.

Denna komités första omsorg blef att göra slaktandet mera humant och tidsenligt. För detta ändamål beslöts införskaffa en s. k. giljotin och stälde sig komitén därför i förbindelse med djurskyddsföreningarna i Köpenhamn, Kristiania, Stockholm och Göteborg. Från Kristiania och Stockholm ingingo svar att giljotiner å dessa orter ej användes, medan sådana voro i bruk såväl i Köpenhamn som Göteborg. Komitén införskref då en maskin af de hos instrumentmakar Möller i Aarhus förfärdigade och står densamma nu uppställd i en af föreningen uppförd kiosk å poliskammargården. Medels denna maskin aflifvas numera flertalet af de sålda djuren och torde den smärta och ångest, som nödvändigt måste åtfölja allt dödande, här kunna reduceras till det minsta möjliga. Mekaniken skötes medels en tramp, hvarigenom hvardera handen hos den som utför slakten, är ledig för djurets fasthållande, knifven faller till följd af tyngden hos den å kolfven anbrakta kulan med sådant eftertryck öfver halsen, att hufvudet fullständigt afskiljes. De medels denna maskin dödade djurens antal torde under sommaren stigit till i medeltal 75 exemplar per dag.

Därjämte drog komitén försorg om att rymliga burar för djurens förvarande kunde ställas till försäljarnes disposition. Sådana burar förefinnas nu i 14 exemplar och ha några af dem blifvit sålda till mycket lågt pris, andra mot borgen utlånade till försäljarne. Utom det att burarna lämna djuren frihet att röra sig, äga de också andra företräden framför de förut använda korgarna. Ur dessa släpades nämligen hönsen fram genom en smal öppning i det korgen täckande ståltrådsgallret och blefvo

de därvid ofta hängande i gallret vid vingarna, t. o. m. vid hufvudet. Burarna däremot äro försedda med dör-rar, genom hvilka hönsen bekvämt kunna uttagas och blir också därigenom rengöringen lättare värkställd.

Vid gjord visitation i de förvaringsrum, i hvilka försäljarne förvarade hönsen under icke-torgtid, befans det att dessa rum i många fall bestodo af mörka och unkna källare, hvilkas användande för sådant ändamål måste betecknas som stort djurplågeri. Komitén anhöll därför hos stadens drätselkammare om att i någon af staden tillhöriga lediga platser finge af föreningen upp-föras ett skjul, i hvilket särskilda andelar kunde till för-säljarne uthyras. Denna anhållan blef anslagen och upp-hyrdes då i en gård vid Fabiansgatan ett magasin, som dock af flere orsaker blef oanvänt och afstod föreningen därför efter en månad från sin dispositionsrätt öfver rum-met. — Enskilda medlemmar af föreningen komma emel-lertid att öfva uppsikt öfver de förvaringsrum, försäljarne själfva upphyr, och komma framför allt att framställa fordran på att dessa skola vara ljusa och torra.

Detta är hvad Nylands djurskyddsförening tills vi-dare kunnat göra för hönshandelns humaniserande i Hel-singfors. Mycket återstår dock ännu, speciellt i fråga om transporten. I detta afseende är det också föreningen står mest maktlös och ur stånd att åstadkomma föränd-ringar, såvida den inte kan påräkna allmänhetens bistånd.

Medels järnvägar, ångbåtar och å bondkärror fram-befordras dessa djur på ett sätt, som allra minst skulle tyda på att det här är fråga om lefvande varelser. När de af hönshandlandena uppackas från de korgar, i hvilka de merendels varit till det yttersta hopträngda, ragla de ofta bokstafligen rykande af hetta och halft medvetslösa omkring eller äro de i många fall ur stånd att resa sig, benen ha gått ur led till följd af det öfvade våldet. Tio, femton mil få de ligga i under kärrorna bundna, fritt hängande korgar, medan smutsen stänker upp från lands-vägen och öfverdrager dem med ett tjockt hölje, som

fastklibbar deras fjädrar. Hvilket lidande måste detta icke innebära för de renliga, för all fukt så ytterst rädda djuren!

Och sådant passerar i ett stort stadssamhälle bland tusentals människor, af hvilka ingen ens med en svag invändning protesterar mot grymheten. En gång har dock från Helsingfors ilgodsexpedition en anmälan med angifvande af afsändarens namn gjorts till undertecknad. Det gälde fem vuxna höns, som varit nedklämda i en korg, som i längd var 43 $\frac{1}{2}$ cm., höjd 18 cm. och bredd 20 cm. (!) Stackars, stackars djur! Dyrt få de betala lyckan och äran att få tjäna skapelsens krona till näringsämne. Deras jämförelsevis ringa penningevärde beröfvar dem också fördelen af den hänsyn, med hvilken djurägare eljes af rent ekonomiska skäl behandla sina djur.

Nyligen har i tidningarna ingått en af 93 slaktare underskrifven protest mot att köpa köttet af de djur judarna slaktat enligt sin ritual, emedan detta slaktsätt nödvändiggör grymhet mot slaktdjuren och sådan enligt de lagar vårt eget folk måste följa dess bättre är vid vite förbjuden. — Att åt ett främmande folk till förmån för deras religiösa bruk särskilda rättigheter att plåga blifvit medgifna, kan icke annat än värka nedslående på hvar och en, för hvilken humanitetens och medkänslans bud gå framför alla andra, man må än till stöd för dessa åberopa mångtusenåriga traditioner. — Också beträffande hönshandeln äga judarna privilegier, hvilka göra många af de kostnader och ansträngningar, som till lindrande af djurens lott blifvit gjorda af Nylands djurskyddsförening, fullkomligt ändamålslösa. Hönsen skola nämligen äfven de af en i kultens tjänst varande person aflifvas enligt en viss ritual — utan att dock någon antydning om en sådan skyldighet förekommer i judarnas förnämsta reli-

giösa urkund: de fem moseböckerna — och därför föras de af judarna köpta djuren alltid lefvande från torget. Vanligen bäras de med fötterna hårdt sammanbundna — korgar förekomma sällan — och enligt hvad till undertecknads kännedom kommit, få de ligga sålunda i någon knut eller skrubb till dess ägaren finner för godt att hos kantor å synagogans gård låta aflifva dem. I ett anmälldt fall hade en höna sålunda legat med hopbundna fötter i två hela dygn, därtill utan föda förstås.

Aflifvandet sker enligt juderitual på följande sätt. Vingarna dragas starkt i kors, hvarefter offerförrättaren med ena handen underifrån fattar om desamma strax invid ryggen och samtidigt därmed griper om nackfjädrarna. Djuret hänger sålunda fritt med hufvudet våldsamt bakåtfördt och ögonen slutna, företeende en bild af den mest beklagensvärda hjälplöshet och ångest, medan schächteren med den lediga handen stryker några gånger öfver den starkt spända halsen och gör i desamma ett snitt, som afskiljer struphufvudet från strupen. Därefter kastas djuret bort att småningom sparka och sprattla sig till döds. Intresserade må taga förrättningen i betraktande i gården n:o 22 Malmgatan, där judarnas synagoga f. n. är belägen.

Numera har Nylands djurskyddsförening med hot om böter förbjudit försäljarne att hopbinda djurens ben, men ännu återstår att särskildt med afseende å judarna beifra det djurplågeri, som nödvändigtvis blir en följd af djurens förvarande såsom lefvande i hem, där inga särskilda förvaringsrum finnas.

Vid ett besök på torget bland hönsförsäljarne skall man också kunna iakttaga att där judarna gå fram för att göra sitt val bland de utställda djuren de oftast åtföljas af larm och nödrop bland dessa. Det hör nämligen till saken att endast mycket feta djur af dem anses dugliga och de undersökningar, det kännande och vägande som däraf följer, har kommit många försäljare att med ovilja afvisa sådana kunder.

Härmed slutar jag min redogörelse i det jag ber att få lägga allmänheten på hjärtat att i den mån detta är densamma möjligt taga sig hönsen an. Att sysselsätta sig med dessa djur utan att börja intressera sig för och tycka om dem, förefaller mig helt enkelt otänkbart. Särskildt för barn utgöra de ett kärt och alltid underhållande sällskap och skulle jag därför anse det lyckligt om föräldrar och lärare ville ge barnen anvisning på de fångna djuren på salutorget. Genom att de här hade att göra med varelser, som ingen är för svag eller för obetydlig att kunna hjälpa, skulle en sådan omvårdnad vara egnad att utveckla deras bästa mänskliga känslor och instinkter. Några öfverblifna smulor från frukostbordet, ett vänligt ord till deras förmän, till försäljare eller köpare vore ju en insats svarande mot deras krafter. Men medvetandet om att de sålunda beredt lindring i ett sorgligt öde åt varelser, som behöft deras beskydd, skulle helt visst mer än någonting annat kunna höja deras sinne från själfviskhet och likgiltighet till varm sympati och respekt för alla som lefva, känna och lida.

A. v. K.

Kontoret.

Under årets lopp har ett lifligt känt önskningsmål kunnat förverkligas. Föreningen har omsider fått ett så att säga eget »högkvarter». I detta kvarter hållas bestyrelsens och äfven föreningens alla möten. Här håller sångföreningen sina öfningar och här äro föreningens medlemmar i tillfälle att läsa såväl de dagliga tidningarna som ock djurskyddssaken beträffande litteratur.

Men denna lokal har äfven en annan törhända ännu viktigare betydelse. Densamma utgör likasom en centralstation för det praktiska djurskyddsarbetet i hufvudstaden. Der mottagas anmälningar om djurplågeri, der meddelas råd och hjälp i till djurskyddsområdet hörande

ärenden, der stå slaktnings- m. fl. djurskyddsartiklar, fågelbord, fågelholkar m. m. att erhållas.

Att icke blott den stora allmänheten utan också djurens egare sentera vårt kontors uppgift, bevisas af följande siffror.

Under den första månaden kontoret existerade, i oktober, behandlades 60 ärenden, af hvilka 31 hänskötos till veterinärs och domstols afgörande.

Under november 72 fall, af hvilka 28 remitterades.

»	december	98	»	»	»	24	»
»	januari	118	»	»	»	29	»
„	februari	94	»	»	»	22	»

För att utveckla och bekantgöra småfågelskyddet, anordnade föreningens »Sylvia-afdelning» den 29 maj under medverkan af stadens folkskolelärare för 1,800 barn en s. k. Sylviafest i Karamsinska parken.

Storartad var i sanning den syn man fick bevittna då dessa småttingar i ordnade led, med flygande fanor under musikens toner tågade längs gatorna.

Festen begyntes med afsjungande af psalmen 401. Derpå talade på finska läraren V. Sippola till hjärtat gående ord om våra förpliktelser mot skapelsen. Efter talets slut ljud från tusentals läppar hurtigt sången »Jag gungar i högsta grenen».

Talarestolen bestogs härpå af vår kända djurvän fröken A. von Konow, som på svenska språket i varma ordalag tolkade våra plikter mot fågelverlden. Unisont afsjöngs sedan »Från molnens purpurstänkta rand sjönk svanen» samt »Atenarnes sång».

Vidare upptog programmet lekar, uppsändning af luftballonger, förtäring af sötsaker o. s. v.

Om också den person som i främsta rummet hade anordnat denna fest, fru H. Niklander hade haft stort besvär, så var de ungas tacksamhet och glädje än större.

Sedan klasserna åter hade ordnats, anträdde återfärden. Med glädjestrålände ögon och ett godt frö nedlagdt i sina hjärtan vandrade de små tillbaka till staden.

Föreningen stannar för denna fest i stor tacksamhetsskuld också till läraren V. Sippola, som outtröttligt medverkade vid dess anordnande.

Ombudsmannens återblick på sin verksamhet under åren 1903 och 1904.

När vi begynte detta praktiska djurskyddsarbete, hade vår förening ej tillgångar, utan blott skulder. Man hade ej erfarenhet om huru man skulle verka; endast det var klart att arbete kräfdes för att göra idén känd för folket. Då detta arbetssätt var nästan nytt i Finland, hade såväl föreningen som ombudsmännen många svårigheter. Men stigen måste uppgås, vägen banas och då arbetsifver och öfvertygelse om vår saks rättvisa förefunnos, kunde inga svårigheter bli oöfvervinneliga.

Så godt som på tre man hand — öfverste Forstén, vicehäradshöfding Niklander och undert. — beslöto vi taga i tu med uppgiften och när saken ficks i gång, fann den också sina befrämjare, som för den offrat sin skärf och stödt den, så att vårt arbete alla svårigheter till trots kunnat lyckligt fortgå under två års tid.

Till en början inskränktes arbetet till Nylands län, der man beslöt att företrädesvis besöka större marknads- samt stock- och fraktsläpningsplatser. I enlighet med detta program ha sedan — med verksamhet deremellan i Helsingfors — besök skett i alla städer i Nylands län äfvensom på flertalet öfriga större trafikorter. Äfven ha invikningar gjorts till många enskilda gårdar och landtegendomar. Det egentliga arbetsfältet blefvo derunder likväl Lahtis, Kausala, Orimattila och Kouvola. Dessa orter ha besökts hvarje månad och

särskildt då kreatursmarknader egt rum. Till de största fraktsläpningsställena höra Nummela, Korpi, Jokela och Riihimäki och hafva äfven dessa orter flere gånger besökts likasom äfven sommartid tegelbruken, om det helst något passat i reseprogrammet.

Då arbetsfältet ständigt växte, uppstod snart önskan att få kännedom också om andra föreningars verksamhet äfvensom derom, på hvilken ståndpunkt man på de olika orterna befann sig med afseende på djurens behandling. Det beslöts därför att i mån af råd och lägenhet resor skulle företagas också till andra län och ha sedermera också följande orter besökts, nämligen Jyväskylä, Heinola, St Michel, Pieksämäki, Kronoborg, Viborg och Tavastehus. Bland annat tack vare dessa besök har vår förening redan blifvit känd nästan öfver hela landet och vi ha sålunda också blifvit i tillfälle att få underrättelser om förhållanden på olika orter och stifta bekantskap med landsortsföreningarnas arbetsfält äfvensom deras verksamhet, som, beklagligt nog, i många fall är i hög grad lam.

Vilja vi vidare anställa en jämförelse mellan vården om och behandlingen af djuren på olika orter, så måste det sägas att på detta område råder lika stor olikhet som mellan invånarnes dialekter. I södra Finland äro särskildt trakterna kring Hollola, Lahtis, Kausala och Kouvola ryktbara. Visserligen befinner sig djurens skötsel ännu i allmänhet, på några undantag när, på en synnerligen dålig ståndpunkt, men å de nämnda orterna är det likväl i detta afseende allra sämst bestäldt. Väl åtnijuter också mången kustsocken i Nylands län i samma hänseende ett mycket dåligt rykte, men i dem är det åtminstone såtillvida lyckligare bestäldt, att hästmarknader icke förekommer i dem så ofta som i Lahtis och Kausalatrakten, hvadan djuren åtminstone bli förskonade från det ständiga marknadsplågeriet.

Vill man lära känna riktigt bedröfliga förhållanden, har man att vända sig från södra till östra Finland, ty allt det nästantydda till sammantaget kan dock ej jäm-

föras med tillstånd som ensamt härutinnan råder i Viborgs län. Ehuru jag redan hade sett åtskillig grymhet och ganska bjärta missförhållanden, verkade det likväl häpnadsväckande hvad jag fick bevittna i Karelen och särskildt på marknaderna i Kronoborg. Bedröfligast af allt var att se huru dåliga, utpinade hästar yttermera piskades allt hvad man orkade, någonting, som till stor del finner sin förklaring deri att tillverkningen af piskar å nämnda ort är så stor att piskar utgöra nästan den enda försäljningsartikeln på marknaderna. Och då djurens öde redan i Kronoborg är sådant, vill jag ej ens försöka skildra huru detsamma gestaltar sig längre österut. Hvem skulle för öfrigt ej känna till att detsamma öfverhufvud i finska Karelen är ytterst bedröfligt — och öfver all föreställning sorgligt är det bortom gränsen.

Ännu mera förvånansvärdt är dock att man äfven i vårt lands mellersta delar finner motsvarande bilder af elände. Jag har besökt marknaderna i S:t Michel, Jyväskylä och Pieksämäki och sanningen att säga fans å dem ingen enda passabel häst. I S:t Michel finnas visserligen också goda hästar, om också ytterst få, men äfven de hemtas dit från aflägsna orter. I dessa trakter står för öfrigt boskapsskötseln allmänt på en mycket låg ståndpunkt och hästarna äro mycket små och magra.

Men icke heller förhållandena i Helsingfors kunna altför mycket prisas. Ty om ock hästskötseln under de senaste åren märkbart förbättrats, så att man mycket sällan träffar på mycket kraftlösa hästar, så är behandlingen af dessa djur dock här ännu i hög grad grym. Mycket återstår att uträtta för djurskyddsföreningarna.

Till slut ville också undert. för sin del påpeka huru fördärfliga hästmarknaderna, såsom de nu ordnats, äro i alla afseenden. Hästrasen försämras ögonskenligen genom desamma och sinnena förråas, de s. k. hästskojarens antal ökas o. s. v. Jag vet icke någonting som skulle kunna anföras till deras försvar. Då emellertid regeringen nyligen på initiativ från Nylands

Djurskyddsförening nedsatt en kommitté för att behandla saken, är det onödigt att här utförligare tala derom. Jag uttalar blott förhoppningen — och derom förena sig säkenligen alla med mig — att kommitén snart måtte fullgöra sitt arbete, ty på detta område om någonstades är snar förbättring påkallad.

A. Rantala.

En synnerligen viktig fråga.

Vi veta alla af hvilken stor betydelse renen är för lappen. Topelius yttrar i Boken om vårt land att lappen och hans ren äro två kamrater, som aldrig skiljas från hvarandra. Och detta är icke heller förvånande. Ty utan renen vore hans lif alldeles omöjligt. Renen är för honom på samma gång dragare och mjölkko, dess kött begagnar han såsom föda och dess skinn till kläder. Ehuru renen är ett mycket svagare djur än hästen — för att draga ett vanligt hästlass fordras tre renar — öfverträffar densamma i stället hästen i förmåga att springa snabbt, att krossa snöskaren och att klifva upp för fjällen. Dessutom behöfver man icke till vintern insamla foderförråd åt renen; den söker nämligen själf fram sin näring under snödrifvorna.

I allmänhet behandlar också lappen sin ren väl, så väl som han öfverhufvud förstår och kan. Men på samma sätt som den ene är god mot sin häst, den andre elak mot sin, så fins det ock bland lapparna dem, som behandla sina renar hjärtlöst. Ehuru han borde vara nöjd med den fart, med hvilken renen för honom framåt, kan han sitta i sin lappsläde med en med järntaggar försedd käpp i handen; med denna käpp sticker han djuret för att förmå detsamma att löpa snabbare, och på sina stadsresor kan han utan att det bekymrar honom det minsta, låta sin ren en hel vecka vara utan mat.

Hvad vi här sagt om lappen, gäller lika mycket om nordösterbottningarna, för hvilka också renskötseln är en viktig näringsgren.

För att deraf erhålla sin utkomst, måste man ega hela renhjordar. Och då man ej plägar bygga stall eller fähus åt renarna, utan dessa röra sig fritt, kunna de mycket lätt förvilla sig från sin egen hjord och komma in bland andra sådana, huru omsorgsfullt man än försöker valla dem. Af denna anledning plägar också hvarje renegare förse sina renar med ett särskildt märke. Denna »märkning», som i själfva verket är oundgänglig, urartar ofta till djurplågeri särskildt därför att renarna äro så skygga att det är mycket svårt att fasttaga dem och få dem märkta. Märkningssättet är detsamma som flerstädes användes i fråga om får. — Men jag vill låta en person, — en slaktare, — som själf varit tillstädes och bevittnat tillgången, skildra densamma. Deraf skall läsaren själf lätt kunna draga sina slutsatser. Se här hvad han berättar:

»Den 11 december sistlidet år var jag senast i en inhägnad för renar. Der fans ett par hundra renar, som på lördagen hade drifvits in dit och i ett dygns tid hade fått löpa der utan föda. På söndag morgon, såsnart dagen hade grytt infunno sig männen. Hvinande flyger snaran öfver den stora hjorden och fastnar vid hornen på en ren, som icke ännu är märkt. I renhjorden uppstår oro, renarna bli skrämde och hoppa öfver hvarandra när de dragas åt männen till. Här fattar man dem sedan vid hornen och skakar djuren tills de falla omkull. Nog är renens nacke härvid i fara. Jag såg huru en ren stod med benen utspärrade och hornen mot marken samt mulen uppåt. En äldre renskötare kommer och inskrämer sina märken så skoningslöst att man ofta på marken efteråt kunde finna hela öron. Ohyggligt är det att se huru de stackars kalffarna springa i väg med blodiga hufvuden, medan röda droppar färga snöfältet — — —.»

Ja, icke är detta någon tilltalande bild och helt säkert rör den hvarje djurväns hjärta. Från något slags, om också icke alltför vägande synpunkt kan den dock försvaras. Annat är förhållandet med det sätt hvarpå snöpnigen sker. Jag låter min sagesman fortsätta sin skildring:

»Nu börjar man sedan fasttaga de renoxar, som äro öfver ett år gamla. Också dem bringar man på ett eller annat sätt i liggande ställning och en karl sätter sig på renens buk medan en annan knäböjer bakom djuret och börjar bita sönder testiklarna. Man hör blott ett knastrande ljud, hvarpå mannen stiger upp med munnen full af hår.»

Man kan väl näppeligen tänka sig större råhet! Och svårigen kan man föreställa sig en för människan mindre tillständig sysselsättning. För att icke tala derom att proceduren i fråga skulle kunna utföras på ett för djuren ofantligt mycket mindre plågsamt sätt.

Men låtom oss höra hvad som sedan sker:

»Allt detta är — berättar vår sagesman vidare — blott ett förspel till hvad som nu följer! Renoxarna kullstjelpas, deras fötter bindas ihop och de lemnas sålunda att ligga midt i bland renhjorden. Derifrån dragas de sedan vid benen eller huru det bara passar, till en kätta, som är en mindre inhägnad invid den stora. Der ligga de nu bredvid hvarandra; endast hufvudena kunna djuren röra och i deras ögon afspeglar sig en skygg ångest. Nu kommer slaktaren. Efter att med en knif ha genomskurit huden å halsen gräfver han fram luft- och matstrupen så att han får dem i handen och håller derpå djurets hals öfver ett kärl för att låta blodet rinna ned i detta. Efter att ha flått detta djur och uttagit dess inelfvor, tar han itu med ett annat. Rörande var det att se i hvilken ångest den invid liggande renen befann sig och huru tårar runno från dess ögon, medan kamraten kämpade med döden. Jag frågade af en karl, som just ryckte och slet i en ren: »Tycker ni att det är nöjsamt att slakta på det sät-

tet då dertill ännu ett annat djur får se på?» — »Samma öde förestår ju också kamraten», fick jag till svar. — Ännu under den följande natten höll mig detta olyckliga blodbad vaken och äfven min kamrat var synnerligen upprörd.»

Det anförda svaret är mycket betecknande. »På samma sätt skall det ju gå med den också!» Hvad gör det då om den också pinas der en half timme, en hel eller två timmar! Aflifvas skall den i alla fall. Och då är det för den detsamma, om den sett sina kamrater dö eller ej!

Det är onödigt att här närmare utlägga det förvända i ett dylikt betraktelsesätt; hvarje tänkande människa måste ju också derförutan inse det. Onödigt är också att här belysa, huru grymt och omänskligt en slaktningsmetod sådan som den ofvan skilrade är — för att icke tala derom att den är rent af lagstridig. Öfverhufvud blir saken ej bättre af att man mycket ordar om den. Vill man ha en förändring till stånd, bör man skrida till handling.

Detta är nog lätt sagdt, invänder någon. Jag medger att det för djurskyddsföreningarna, hvilkas penningresurser öfverhufvud torde vara ganska knappa, är synnerligen svårt att iscensätta en mera omfattande, fruktbringande verksamhet bland nordösterbottningarna och lapparna. Det är svårt att sända dit föredragare, som skulle öppna befolkningens ögon så att densamma skulle inse att djuren har samma själssegenskaper som människan, äro våra stumma styfbröder, såsom en finsk skriftställare och finskhetens banbrytare yttrat, och att de därför böra både medan de lefva och i sin dödsstund behandlas med medkänsla och förskoning. Alltför kostsamt är det för en enskild förening att sända dit slaktare, som skulle demonstrera nya slaktmetoder och inlära användningen af tidsenliga slaktmaskiner, o. s. v.

Och man frågar: hvad skall då göras? Och man tillägger kanske dessutom i sitt inre att föredragare och under-

visare i nya slaktmetoder antagligen icke skulle ha stor framgång i dessa trakter. Bekant är ju att det icke är någon lätt sak att omgestalta inrotade seder och uppfattningssätt, men orätt är det också att rygga tillbaka för svårigheten, när man arbetar för en god sak. Djurskyddsföreningarnas stora uppgift med hänsyn till denna angelägenhet är att förmå staten åtaga sig den. Detta skulle vara svaret på ofvan anförda fråga. Hvad åter angår de möjliga tvifvelsmål, jag tillika framkastat, så torde följande yttrande af vår sagesman vara egnade att åtminstone delvis skingra dem:

»Jag talade der mycket och jag tror att det icke alldeles förfelade sin verkan. Åtminstone i den inhägnaden fingo icke många djur en så fasanfull död. Jag mäktade icke åse detta, utan tog en knif och skjutmask från fickan och visade huru dessa användas. Gubbarna menade att »alldrig hade de sett en ren dö så snabt», och deras förundran var icke liten.»

*

Jag har i det föregående sökt belysa renfrågan något litet från såväl en som annan sida. Nylands djurskyddsförening, inom hvilken den också förut blifvit dryftad, torde snart upptaga den till förnyad behandling och då besluta, hvilka åtgärder den för sin del anser sig kunna vidtaga. Att denna fråga är mycket viktig och kräfver snabb handling har, hoppas jag, för läsaren framgått af det ofvanstående.

